



## TÀI LIỆU CƠ BẢN CỘNG HÒA NIGER VÀ QUAN HỆ VỚI VIỆT NAM

### 1. Khái quát:

- Tên nước: Cộng hòa Niger (République du Niger )
- Thủ đô: Niamey
- Vị trí địa lý: là quốc gia nằm trong đất liền ở Tây Phi, giáp Algeria, Burkina Faso, Chad, Libya, Mali và Nigeria.
- Diện tích: 1.267.000 km<sup>2</sup>
- Dân số: 16.344.687 người (2012)
- Dân tộc: Người Haussa ở miền Đông Nam chiếm khoảng 55% dân số, người Djerma chiếm 22%, còn lại là người Touareg 8% và người Fulami 8%
- Tôn giáo: 80% dân số theo đạo Hồi, phần còn lại theo đạo cổ truyền đạo và Thiên chúa giáo
- Ngôn ngữ chính thức: Tiếng Pháp
- Tiền tệ: đồng Franc CFA
- Quốc khánh (ngày cộng hòa): 18/12/1958

- Ngày độc lập: 3/8/1960 (từ đế quốc Pháp)
- Tổng thống: Mahamadou Issoufou (từ 2011)
- Thủ tướng: Brigi RAFINI (từ 2011)

## **2. Lịch sử:**

Cho đến đầu thế kỷ 19, lịch sử Niger còn chưa rõ ràng. Các vùng đất nay là Niger nằm giữa thảo nguyên và sa mạc là nơi thường xuyên xảy ra xung đột giữa các bộ lạc du mục và người bản địa gốc Phi. Năm 1805 người Âu bắt đầu đến Niger. Anh và Pháp tranh giành ảnh hưởng tại Niger dẫn đến việc ký kết một Hiệp định năm 1890 theo đó Anh đồng ý để Pháp chiếm Niger và sát nhập vào khối Tây Phi thuộc Pháp. Ngày 18/12/1958, Niger tuyên bố thành lập nước Cộng hòa. Ngày 3/8/1960 Pháp trao trả độc lập cho Niger và ông Diori Hamani được bầu làm Tổng thống đầu tiên. Từ 1960 đến 1971, Niger theo chế độ dân sự một đảng nhưng đến năm 1991, trước sức ép của nhân dân, Tướng Ali Saibou tổ chức bầu cử đa đảng để thành lập chính phủ dân chủ năm 1993.

## **3. Chính trị:**

### **3.1. Đối nội:**

Niger theo đường lối chính trị đa đảng, các đảng phái chính trị gồm: Đảng tập hợp vì dân chủ và tiến bộ - RDP (đảng của Tổng thống Mainassara), đảng Tiến bộ Niger, Liên minh dân chủ châu Phi, Liên minh các lực lượng nhân dân vì dân chủ và tiến bộ ...

Ngày 15/4/1974, trung tướng Seyni Kountché làm đảo chính thắng lợi, lên làm Tổng thống.

Tháng 11/1987, Tổng thống S. Kountché chết, Hội đồng quân sự chỉ định ông Ali Saibou lên thay.

Tháng 12/1992, Niger thông qua Hiến pháp mới, cho phép các đảng phái chính trị hoạt động. Tháng 3/1993 cuộc bầu cử Tổng thống đa đảng đầu tiên được tổ chức. Ông Mahemane Ousmane trúng cử.

Ngày 27/1/1996 Tổng tham mưu trưởng quân đội, Đại tá I. B. Mainassara làm đảo chính lật đổ Tổng thống Mahemane Ousmane. Tháng 7/1996, Niger tổ chức cuộc bầu cử tổng thống và ông I. B. Mainassara thắng cử. Tuy nhiên nhiều nước châu Phi lên án cuộc đảo chính cũng như không công nhận kết quả cuộc bầu cử tháng 7/1996.

Tháng 11/1996, Niger tổ chức bầu cử quốc hội nhưng các đảng đối lập tẩy chay kết quả bầu cử và đòi giải tán quốc hội.

Ngày 9/4/1999 một lực lượng quân đội do thiếu tá Daouda Mallam Wanke, chỉ huy lực lượng bảo vệ Phủ Tổng thống cầm đầu đã sát hại Tổng thống Mainassara, thành lập Hội đồng hòa giải dân tộc do ông Daouda Mallam làm chủ tịch để điều hành đất nước. Nhiều nước châu Phi lên án vụ ám sát này. Tháng 12/1999, Niger tổ chức bầu cử và ông Tandja Mamadou trúng cử Tổng thống. Năm 2004, ông Tandja Mamadou tái cử Tổng thống.

Ngày 18/02/2010, Tướng Salou Djibo tiến hành đảo chính lật đổ Tổng thống Tandja Mamadou. Kể từ thời điểm đó, Niger được quản lý bởi Hội đồng Quân sự lâm thời. Chính phủ mới của Niger cam kết sẽ chuyển giao sang chính quyền dân sự và sẽ sớm tiến hành tổ chức bầu cử Quốc hội và Tổng thống vào đầu năm 2011. Ngày 2/11/2010, Ủy ban bầu cử độc lập quốc gia Niger công bố kết quả cuộc trưng cầu dân ý hiến pháp ngày 31/10, theo đó có tới 90,18% số cử tri ủng hộ sửa đổi hiến pháp nhằm mở đường cho sự trở lại của chính quyền dân sự.

Cuộc bầu cử Tổng thống thành công (3/2011) với việc ông Mahamadou thuộc Đảng Dân chủ Xã hội thắng cử đã kết thúc giai đoạn nắm quyền của chính quyền quân sự kể từ sau cuộc đảo chính tháng 2/2010, mở đường cho

một chính quyền dân sự điều hành đất nước. Cuộc bầu cử được nhân dân Niger và cộng đồng quốc tế đánh giá cao.

### **3.2. Đối ngoại:**

Niger có quan hệ mật thiết với phương Tây, nhất là Pháp và Mỹ. Viện trợ của Pháp chiếm 2/3 tổng số viện trợ nước ngoài cho Niger. Với các nước láng giềng, Niger có quan hệ tốt với Libya, Algeria và Nigeria. Niger là thành viên các tổ chức quốc tế và khu vực như LHQ, Phong trào Không liên kết, AU, EAC, Francophonie, UEMOA.

### **4. Kinh tế:**

Niger là quốc gia nghèo ở phía Nam Xahara và là nước nông nghiệp lạc hậu. 90% dân số sống bằng nghề nông với các sản phẩm chính là lúa mì, lạc, bông, thuốc lá, mía... Những năm mất mùa, Niger phải nhập 40% ngũ cốc trong đó khoảng 250.000 tấn gạo. Chăn nuôi chủ yếu là dê và cừu chiếm gần 1/3 giá trị sản xuất nông nghiệp. Gần nửa ngân sách của Niger đến từ viện trợ của nước ngoài.

Niger có tài nguyên thiên nhiên phong phú gồm uranium, vàng, sắt, thiếc, chì, mangan. Tuy nhiên ngành khai khoáng của Niger còn kém phát triển và nằm trong tay các công ty đa quốc gia của Pháp, Mỹ, Nhật, Trung Quốc. Công nghiệp chế biến chủ yếu tập trung vào các hoạt động sản xuất xà phòng, chất tẩy và chế biến nông sản.

Niger cũng có tiềm năng rất lớn về du lịch, nhất là khu vực sa mạc Xahara ngày càng thu hút được nhiều khách tham quan. Người Châu Âu cũng rất thích đi du lịch trên dòng sông Niger .

Năm 2011, tổng sản phẩm quốc nội (GDP) đạt 5,926 tỷ USD, GDP bình quân đầu người chỉ đạt 370 USD, tăng trưởng GDP đạt 2,3%. Trong cơ cấu kinh tế, nông nghiệp chiếm 42,1 %, công nghiệp 16,3 %, dịch vụ 41,6 %.

Tăng trưởng của Niger trong tương lai có thể được giữ vững nhờ vào việc khai thác dầu lửa, vàng, than và các tài nguyên khoáng sản khác. An ninh lương thực vẫn là vấn đề cần giải quyết ở miền Bắc Niger nhất là khi những người di cư từ Libi quay trở lại.

Năm 2011, tổng kim ngạch xuất khẩu đạt 1,249 tỷ USD. Các mặt hàng xuất khẩu chính gồm có quặng uranium, thú nuôi, đậu đũa, hành với các đối tác chính là Mỹ (49,2%), Nigeria (29,4%), Nga (10,3%), Ghana (4,1%).

Kim ngạch nhập khẩu đạt 2,217 triệu USD với các mặt hàng chính gồm thực phẩm, máy móc vận tải và phụ tùng, dầu khí, ngũ cốc. Các đối tác nhập khẩu chính là Pháp (15,6%), Trung Quốc (9,7%), Nigeria (8,9%), Polynesia thuộc Pháp (8,5%), Bỉ (6,9%), Ấn Độ (6,1%), Togo (4,7%).

Nhìn chung, Niger mong muốn phát triển toàn bộ các hoạt động kinh tế của lĩnh vực tư nhân, đặc biệt là hoạt động sản xuất, chế biến hàng hóa và dịch vụ. Mục đích là giúp cho lĩnh vực tư nhân đóng vai trò quyết định trong sự tăng trưởng kinh tế và đóng góp vào cuộc đấu tranh chống đói nghèo.

Những lĩnh vực như vận tải đường bộ, công nghiệp chế biến và điện thoại di động được mở cửa hoàn toàn cho cạnh tranh. Hiện nay, lĩnh vực điện thoại di động do 4 doanh nghiệp tư nhân lớn nắm giữ là Telecel, Celtel, Sahelcom và Orange-Niger.

Trong lĩnh vực đầu tư, hết năm 2011, mặc dù lĩnh vực dầu lửa còn non trẻ song đã thu hút được nguồn vốn đầu tư kỷ lục là 947 triệu USD. Theo kế hoạch, Tập đoàn dầu khí quốc gia Trung Quốc (CNPC) sẽ xây dựng một đường ống dẫn dầu dài 2.000km và một nhà máy lọc dầu với công suất 20.000 thùng/ngày.

Bất chấp các rối loạn chính trị năm 2010-2011, lượng vốn FDI sang Niger đã tăng 43% chủ yếu do các tập đoàn của Pháp là AREVA và Trung

Quốc là China National Petroleum Corp (CNPC) và CNIUC đầu tư vào lĩnh vực mỏ và dầu lửa. Ngoài ra, nguồn vốn FDI còn tập trung vào lĩnh vực viễn thông, ngân hàng, vận tải, nước, sản xuất uranium.

Để thu hút đầu tư vào Niger, chính quyền đã có những biện pháp nhằm cải thiện môi trường kinh doanh bằng cách sửa đổi luật đầu tư, đa dạng hóa đối tác, thúc đẩy các lĩnh vực có khả năng thu hút đầu tư nước ngoài và đặc biệt bảo đảm ổn định chính trị.

### **5. Quan hệ với Việt Nam:**

Việt Nam và Niger thiết lập quan hệ ngoại giao từ tháng 3/1975. Hiện nay, Đại sứ quán Việt Nam tại Algeria kiêm nhiệm Niger và Đại sứ quán Niger tại Trung Quốc kiêm nhiệm Việt Nam.

#### **Đại sứ quán Việt Nam tại Algeria kiêm nhiệm Niger**

+ Địa chỉ: 30, Rue Chénoua, Hydra, Alger

+ Điện thoại: 00-213-21-608843/609141

#### **Đại sứ quán Niger tại Trung Quốc kiêm nhiệm Việt Nam**

+ Địa chỉ: No. 1-21, San Li Tun Apartment, 100600 Beijing, China

+ Điện thoại: + 86 10 6532 4279; Fax: + 86 10 6532 7041

Việc trao đổi các đoàn giữa hai bên còn hạn chế: Tháng 7/2003, Phó Chủ nhiệm UB Đối ngoại của Quốc hội Nguyễn Ngọc Trân dẫn đầu đoàn đại biểu quốc hội Việt Nam dự Hội nghị Diễn đàn Nghị viện châu Phi tại Niger và thăm Niger. Năm 2004, Bộ trưởng Thương mại Niger vào Việt Nam nhằm tăng cường quan hệ thương mại và mua gạo.

Trao đổi thương mại giữa hai nước còn rất khiêm tốn và có xu hướng giảm do tình hình chính trị của Niger bất ổn. Năm 2008, Việt Nam xuất khẩu sang Niger 4,2 triệu USD hàng hóa các loại (không có nhập khẩu). Năm 2009,

kim ngạch thương mại hai chiều chỉ đạt 1,388 triệu đô la Mỹ trong đó Việt Nam xuất khẩu 1,375 triệu USD và nhập khẩu 13.000 USD. Năm 2010, kim ngạch xuất khẩu của ta sang Niger giảm xuống còn 663.667 USD và nhập khẩu 562.590 USD. Năm 2011, kim ngạch xuất khẩu của Việt Nam sang thị trường này chỉ đạt 130.000 USD và nhập khẩu 1,49 triệu USD. 9 tháng đầu năm 2012, kim ngạch xuất khẩu có phần khởi sắc, đạt 2,59 triệu USD và nhập khẩu đạt 66.423 USD.

Các mặt hàng xuất khẩu chính sang Niger gồm có gạo, gỗ và sản phẩm gỗ, dệt may, hàng hải sản, bánh kẹo, sản phẩm gốm sứ, hóa chất. Các mặt hàng nhập khẩu chính là hạt điều, rau quả và sản phẩm chất dẻo./.

Hoàng Đức Nhuận